

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1986-1987
24 NOVEMBER 1986

WETSONTWERP

houdende goedkeuring van het Verdrag n° 156 betreffende gelijke kansen voor een gelijke behandeling van mannelijke en vrouwelijke werknemers: werknemers met gezinsverantwoordelijkheid, aangenomen te Genève op 23 juni 1981, door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar zevenenzestigste zitting

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN (1)
UITGEBRACHT DOOR DE HEER STEVERLYNCK

DAMES EN HEREN,

I. — Uiteenzetting van de Minister van de Buitenlandse Betrekkingen

Het Verdrag n° 156 betreffende gelijke kansen voor een gelijke behandeling van mannelijke en vrouwelijke werknemers: werknemers met gezinsverantwoordelijkheid had het

(1) Samenstelling van de Commissie:

Voorzitter: de heer Detragne.

A. — Vaste leden:

C. V. P. HH. Declercq, Dhoore, Steverlynck, Uyttendaele, Van Wambeke, Willemis;
P. S. HH. Biernot, W. Borgeon, Dejardin, Urbain;
S. P. HH. Smeekx, Van Fleweck, Van Miert, Vanvelthoven;
P. R. L. HH. Detragne, Kubla, Simonet;
P. V. V. HH. Beysen, Grootjans;
P. S. C. HH. du Monceau de Bergendal, le Hardy de Beaulieu;
V. U. H. Anciaux, Mevr. Maes;

B. — Plaatsvervangers:

H. Bourgeois, Mevr. De Loore-Raeymackers, HH. Desutter, Ghesquiere, R. Peeters, Piot, Van Hecke;
HH. Coenig, Collart, Demson, Mottard, Mouraux;
HH. Bogaerts, Claes, Colla, Calle, Tobback;
HH. De Decker, Lagnean, Petitjean, Pivin, Mevr. Neyts-Uytendaele, HH. Sprockels, Vermeiren;
HH. Detremmerie, Gendebien, Mev. Hanquet;
HH. Baert, Caudron, P. Peeters;

Zie:

- 604 - 85 / 86:

— N° 1: Wetsontwerp.

Chambre des Représentants

SESSION 1986-1987
24 NOVEMBRE 1986

PROJET DE LOI

portant approbation de la Convention n° 156 concernant l'égalité de chances et de traitement pour les travailleurs des deux sexes: travailleurs ayant des responsabilités familiales, adoptée à Genève, le 23 juin 1981, par la Conférence internationale du Travail lors de sa soixante-septième session

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES RELATIONS EXTERIEURES (1)
PAR M. STEVERLYNCK

MESDAMES, MESSIEURS,

I. — Exposé du Ministre des Relations extérieures

La Convention n° 156 concernant l'égalité de chances et de traitement pour les travailleurs des deux sexes: travailleurs ayant des responsabilités familiales, a fait l'objet

(1) Composition de la Commission:

President: M. Detragne.

A. — Membres effectifs:

C. V. P. MM. Declercq, Dhoore, Steverlynck, Uyttendaele, Van Wambeke, Willemis;
P. S. MM. Biernot, W. Borgeon, Dejardin, Urbain;
S. P. MM. Smeekx, Van Fleweck, Van Miert, Vanvelthoven;
P. R. L. MM. Detragne, Kubla, Simonet;
P. V. V. MM. Beysen, Grootjans;
P. S. C. MM. du Monceau de Bergendal, le Hardy de Beaulieu;
V. U. M. Anciaux, Mme Maes;

B. — Suppléants:

M. Bourgeois, Mme De Loore-Raeymackers, MM. Desutter, Ghesquiere, R. Peeters, Piot, Van Hecke;
MM. Coenig, Collart, Demson, Mottard, Mouraux;
MM. Bogaerts, Claes, Colla, Calle, Tobback;
MM. De Decker, Lagnean, Petitjean, Pivin;
Mme Neyts-Uytendaele, MM. Sprockels, Vermeiren;
MM. Detremmerie, Gendebien, Mme Hanquet;
MM. Baert, Caudron, P. Peeters;

Voir:

- 604 - 85 / 86:

— N° 1: Projet de loi.

voorwerp uitgemaakt van een mededeling aan het Parlement overeenkomstig het artikel 19, § 5, van het Verdrag van de Internationale Arbeidsorganisatie (Stuk Kamer, n° 649, 1982-1983).

Het Verdrag heeft tot doel werkelijke gelijkheid van kansen voor en gelijke behandeling van mannelijke en vrouwelijke werknemers te bewerkstelligen.

Daartoe stelt ieder Lid zich in zijn nationale beleid ten doel personen met gezinsverantwoordelijkheid, die een betrekking vervullen of wensen te vervullen, in staat te stellen hun recht op arbeid uit te oefenen, zonder aan discriminatie te worden blootgesteld en, voor zover mogelijk, zonder dat de verantwoordelijkheid ten aanzien van hun werk in botsing komt met hun gezinsverantwoordelijkheid.

Zijn betrokken de mannelijke en vrouwelijke werknemers die verantwoordelijk zijn voor hun ten laste komende kinderen, of t.a.v. andere directe familieleden die duidelijk hun zorg of steun behoeven, wanneer zodanige verantwoordelijkheid hen beperkt in hun mogelijkheden tot voorbereiding op, toegang tot, deelneming aan of ontplooiing in de economische bedrijvigheid.

Welke maatregelen dienen door de Lid-Staat te worden genomen?

— de met de nationale omstandigheden en mogelijkheden verenigbare maatregelen:

a) ten einde werknemers met gezinsverantwoordelijkheid in staat te stellen hun recht op vrije beroepskeuze uit te oefenen;

b) ten einde rekening te houden met hun behoeften inzake arbeidsvoorwaarden en sociale zekerheid en bij het opzetten van collectieve voorzieningen;

c) ten einde, hetzij van overheidswege, hetzij op particulier initiatief, maatschappelijke dienstverlening te ontwikkelen of te bevorderen, zoals diensten en faciliteiten voor kinderopvang en het gezin als geheel;

d) ten einde voor een passende beroepskeuzevoorlichting en beroepsopleiding te zorgen.

— Passende maatregelen om de voorlichting en opvoeding van het publiek te bevorderen en een publieke opinie te vormen die bijdraagt tot het oplossen van deze problemen.

De Belgische wetgeving heeft in de loop der jaren heel wat bepalingen en mechanismen uitgewerkt die bijdragen tot de vooruitgang in de richting die door het Verdrag gewenst wordt. Deze vormen een basis die ongetwijfeld nog voor verbetering vatbaar is, maar die in elk geval voldoende is om België toe te laten dit Verdrag te ratificeren, rekening houdend met zijn grote soepelheid en de mogelijkheid om het in fasen toe te passen.

Onder de verantwoordelijkheid van de Gemeenschaps-executieven zal voor het Verdrag ook de instemming van de Gemeenschapsraden worden gevraagd overeenkomstig artikel 16 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen en artikel 5 van de wet van 31 december 1983 tot hervorming der instellingen voor de Duitstalige Gemeenschap.

d'une communication au Parlement en vertu de l'article 19, § 5, de la Constitution de l'Organisation internationale du Travail (Doc. Chambre, n° 649, 1982-1983).

La Convention vise à instaurer l'égalité effective de chances et de traitement pour les travailleurs des deux sexes.

A cet effet, chaque Etat membre s'efforce, dans sa politique nationale, de permettre aux personnes ayant des responsabilités familiales et qui occupent ou souhaitent occuper un emploi, d'exercer leur droit au travail, sans être exposées à des discriminations et, dans la mesure du possible, sans que leurs responsabilités professionnelles n'entrent en conflit avec leurs responsabilités familiales.

Sont concernés: les travailleurs des deux sexes ayant la responsabilité d'enfants qui sont à leur charge ou d'autres membres de la famille directe qui ont manifestement besoin de leurs soins ou de leur soutien, lorsque ces responsabilités limitent leurs possibilités de se préparer à l'activité économique, d'y accéder, d'y participer ou d'y progresser.

Quelles sont les mesures qui doivent être prises par les Etat membres?

— Les mesures compatibles avec les conditions et les possibilités nationales:

a) en vue de permettre aux travailleurs ayant des responsabilités familiales d'exercer leur droit au libre choix de leur emploi;

b) en vue de tenir compte de leurs besoins en ce qui concerne les conditions de travail, la sécurité sociale et l'aménagement d'équipements collectifs;

c) en vue de développer ou de promouvoir des services communautaires tels que des services de soins aux enfants et d'aide à la famille par le biais d'initiatives publiques ou privées;

d) en vue d'élaborer une information en matière d'orientation professionnelle et une formation adéquates.

— Des mesures adéquates pour promouvoir l'information et l'éducation du public, ainsi qu'un courant d'opinion favorable à la solution de ces problèmes.

La législation belge a, au fil des années, élaboré un certain nombre de règles et de mécanismes contribuant au progrès dans le sens proposé par la convention. Ces règles et mécanismes constituent la base sans doute perfectible, mais en tout cas suffisante permettant à la Belgique de ratifier cette convention eu égard à sa grande flexibilité et à la possibilité de l'appliquer par étapes.

La convention devra également, sous la responsabilité des Exécutifs de Communauté, être soumise à l'assentiment des Conseils de Communauté, conformément à l'article 16 de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles et à l'article 5 de la loi du 31 décembre 1983 de réformes institutionnelles pour la Communauté germanophone.

II. — Bespreking

a) *Procedure*

Mevr. Maes merkt op dat volgens het advies van de Raad van State « een aantal bepalingen van het Verdrag waarvoor het ontwerp de instemming van de Wetgevende Kamers bedoelt te verkrijgen, betrekking hebben op aangelegenheden die krachtens de artikelen 59bis en 59ter van de Grondwet en de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen tot de bevoegdheid van de Gemeenschappen behoren ».

Zij vraagt aan de Minister of het wetsontwerp aan de Gemeenschappen voorgelegd werd.

De Minister verklaart dat de tekst van het Verdrag aan de Gemeenschapsexecutieven overgezonden werd. Het is de taak van die Executieven hem aan de Raden voor te leggen.

Overigens doet het er weinig toe of over de goedkeuring van die tekst in de eerste plaats in het Parlement dan wel in de Raden gedebatteerd wordt aangezien de Regering de instemming van het Parlement en van de Raden afwacht alvorens de bekrachtigingsoorkonden neer te leggen.

b) *Het verdrag n° 156*

Mevr. Maes verheugt zich over de bekrachtiging van dit verdrag door ons land. Zij merkt evenwel op dat noch de mogelijkheid om het traspgevijs toe te passen, noch de betrekkelijk soepele formulering ervan niet in de weg mogen staan aan een concrete toepassing van de erin gehanteerde gelijkheidsbeginselen.

Ofschoon onze wetgeving in menig opzicht aan het gewijzigde rollenpatroon aangepast is, blijft er op dat gebied nog heel wat te doen. Artikel 160 van het koninklijk besluit van 24 december 1980 stelt werkloosheidsuitkeringen vast waarvan het bedrag verschilt naargelang de werkloze al dan niet gezinshoofd is. Het ligt voor de hand dat de vermindering van de werkloosheidsuitkeringen voor degenen die geen gezinshoofd zijn, als een onrechtstreekse discriminatie ten aanzien van de vrouwen kan worden aangezien.

Zoals bekend is, hebben de in het St.-Annaplan voorkomende maatregelen die ongelijke behandeling nog verergerd.

Op die wijze overtreedt de Belgische reglementering de door de Raad uitgevaardigde richtlijn 79/7/E.E.G. betreffende de geleidelijke toepassing van het beginsel van de gelijke behandeling van mannen en vrouwen inzake sociale zekerheid.

Spreker legt de nadruk op het verschil tussen de naleving van de formele wettelijkheid en de concrete toepassing van het gelijkheidsbeginsel.

Mevr. Maes geeft tevens als haar mening te kennen dat het ondenkbaar is dat een gezond demografisch beleid naar verouderde stereotypen teruggrijpt.

De Minister antwoordt dat het ontwerp overgezonden werd aan het Ministercomité voor het statuut van de vrouw, zodat concrete uitvoeringsmaatregelen kunnen worden genomen door de Staatsscretaris voor Maatschappelijke Emancipatie.

Anderzijds wordt de concrete toepassing van het gelijkheidsbeginsel thans bemoeilijkt door de sociaal-economische context. Bovendien mag de wet niet de enige motor voor een mentaliteitswijziging zijn.

II. — Discussion

a) *Procédure*

Mme Maes fait remarquer que selon l'avis du Conseil d'Etat « La convention à laquelle le projet entend procurer l'assentiment des Chambres législatives contient un certain nombre de dispositions relatives à des matières qui relèvent de la compétence des Communautés, en vertu des articles 59bis et 59ter de la Constitution et de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles ».

Elle demande au Ministre si le projet de loi a été soumis aux Communautés.

Le Ministre déclare que le texte de la Convention a été transmis aux Exécutifs des Communautés. C'est aux Exécutifs qu'il appartient de le soumettre aux Conseils.

Peu importe, par ailleurs, que le Parlement ou les Conseils débattent en premier lieu de l'approbation puisque le Gouvernement attend l'assentiment du Parlement et des Conseils avant de déposer les instruments de ratification.

b) *La Convention n° 156*

Mme Maes se réjouit de ce que la Belgique ratifie la présente Convention. Toutefois elle fait remarquer que la faculté de la mettre en œuvre « par phase » ainsi que sa formulation relativement souple ne doivent pas empêcher une application concrète des principes égalitaires qu'elle développe.

Si notre législation s'est, à bien des égards, adaptée à l'évolution des rôles sociaux, il reste toutefois beaucoup à faire dans ce domaine. L'article 160 de l'arrêté royal du 24 décembre 1980 fixe des taux d'allocation de chômage différents selon que le chômeur est ou non chef de ménage. Il est évident que la réduction des allocations de chômage pour les non-chefs de ménage peut être considérée comme une discrimination indirecte à l'égard des femmes.

Les mesures figurant dans le « plan de Val-Duchesse » ont encore, on le sait, accentué cette disparité.

De cette façon la réglementation belge enfreint la directive 79/7/C.E.E., prise par le Conseil, concernant l'application progressive du principe de l'égalité de traitement entre hommes et femmes en matière de sécurité sociale.

L'orateur insiste sur la différence qui existe entre le respect de la légalité formelle et la mise en œuvre concrète du principe d'égalité.

Mme Maes fait également valoir qu'une politique démographique saine ne peut se concevoir sur base des anciens stéréotypes.

Le Ministre répond que le présent projet de loi a été transmis au Comité ministériel pour le statut de la femme de telle façon que les mesures concrètes d'application soient prises par le Secrétaire d'Etat à l'Emancipation sociale.

D'autre part, l'application concrète du principe d'égalité est rendue plus difficile aujourd'hui par le contexte économique et social. Il reste enfin que la loi ne peut, à elle seule, être le moteur d'un changement des mentalités.

III. — Stemmingen

Het enige artikel van het wetsontwerp wordt eenparig aangenomen.

De Rapporteur,

De Voorzitter,

A. STEVERLYNCK

J. DEFRAIGNE

III. — Votes

L'article unique du projet de loi est adopté.

Le Rapporteur,

Le Président,

A. STEVERLYNCK

J. DEFRAIGNE